

Bezoekadres:
Rijnstraat 50
Postbus 16164
2500 BD Den Haag
T 070 340 70 00
F 070 340 70 44
www.scp.nl

Inlichtingen bij
Michiel Ras
E-mail: m.ras@scp.nl
T 070 340 7932

PERSBERICHT

Den Haag, 3 juli 2013

Lasten onder de loep

De kostengroei van de zorg voor verstandelijk gehandicapten ontrafeld

- In 2011 hadden 166.000 verstandelijk gehandicapten recht op zorg via de AWBZ. De kosten hiervan bedroegen 6,7 miljard euro, een kwart van de totale AWBZ-kosten.
- De kosten van deze zorg stegen tussen 2007 en 2011 met gemiddeld 7% per jaar.
- Bij langdurig verblijf was de toename nog sneller met jaarlijks bijna 9%. Bij extramurale zorg bleef ze beperkt tot 3,5%.
- De kosten namen vooral toe door een stijging van het aantal zorgvragers met 6% per jaar. Bij licht verstandelijk gehandicapten (IQ van 50 tot en met 69) ging het om 7% groei per jaar. Bij zwakbegaafden (IQ van 70 tot 85) was de groei 15% per jaar.
- De gemiddelde kosten per zorgvrager namen met ongeveer 1,5% per jaar toe. Dit komt vooral door prijsstijgingen.
- Het groeitempo van de totale kosten van de vraag naar deze zorg ligt in de laatste jaren met bijna 4% per jaar lager dan daarvoor. Dit komt waarschijnlijk door de zogeheten 'pakketmaatregel' uit 2009.

Dit zijn de belangrijkste conclusies uit de SCP-publicatie *Lasten onder de loep. De kostengroei van de zorg voor verstandelijk gehandicapten ontrafeld*, die op woensdag 3 juli verschijnt. In het rapport gaan de onderzoekers drs. Michiel Ras, Debbie Verbeek-Oudijk MSc en dr. Evelien Eggink in op de ontwikkelingen van de kosten van zorg voor verstandelijk gehandicapten in de periode 2007-2011. Hiervoor zijn gegevens over indicaties verrijkt met informatie over kosten. Het rapport kwam tot stand op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Zorg voor verstandelijk gehandicapten

Verstandelijk gehandicapten kunnen een aanvraag indienen voor AWBZ-zorg. Dit kan als hun IQ lager is dan 70 of als hun IQ tussen de 70 en 85 ligt (zwakbegaafd) en er sprake is van bijkomende problemen, zoals gedragsstoornissen of een langdurige behoefte aan ondersteuning. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) beoordeelt de aanvraag. In deze publicatie bestuderen we de gehonoreerde aanvragen, ofwel indicaties, en noemen dit de vraag naar zorg. Het gaat alleen om mensen bij wie de verstandelijke handicap het zwaarst weegt bij de vaststelling van hun zorgbehoefte. De kosten behorende bij de vraag naar deze zorg lagen in 2011 rond de 6,7 miljard euro, ruim een kwart van de totale uitgaven aan de AWBZ. Ruim driekwart daarvan was voor langdurig verblijf in een instelling; de rest werd uitgegeven aan extramurale zorg.

Verschillen tussen en binnen groepen

De gemiddelde kosten van de zorgvraag lopen uiteen tussen groepen. In 2011 hebben ernstig verstandelijk gehandicapten (IQ onder de 50) een zorgvraag die gemiddeld ongeveer 57 duizend euro per persoon kost. Bij licht verstandelijk gehandicapten (IQ van 50 tot en met 69) bedraagt dit 34 duizend euro. Bij zwakbegaafden (IQ van 70 tot 85) zijn de gemiddelde kosten 28 duizend euro. Binnen elke groep zijn flinke verschillen waar te nemen. Het maakt bijvoorbeeld veel uit of mensen langdurig verblijf of slechts enkele uren persoonlijke verzorging per week vragen.

De groei van de kosten ontrafeld

De totale kosten van de zorgvraag van verstandelijk gehandicapten groeiden tussen 2007 en 2011 met gemiddeld 7% per jaar. Het grootste deel van deze stijging werd veroorzaakt door groei van de aantallen zorgvragers bij de groep licht verstandelijk gehandicapten (7%) en zwakbegaafden (15%). Bij langdurig verblijf bedroeg de toename jaarlijks bijna 9%. Bij extramurale zorg bleef ze beperkt tot 3,5%. De pakketmaatregel begeleiding uit 2009, die de toegang tot begeleiding uit de AWBZ beperkte, heeft hier waarschijnlijk de groei getemperd. De rest van de kostenstijging zat in de gemiddelde kosten van de zorgvraag per persoon, maar die groeiden niet harder dan de inflatie.

Een verklaring voor de groeiende vraag?

Er zijn geen aanwijzingen dat het totaal aantal mensen met een verstandelijke handicap in de bevolking is toegenomen. De sterke groei in de zorgvraag wordt waarschijnlijk veroorzaakt door een samenspel van ontwikkelingen. De samenleving is ingewikkelder aan het worden en tolereert afwijkend gedrag minder. Informele netwerken nemen af, zodat mensen de zorg vaker in het formele circuit moeten zoeken. Verder is gewerkt aan een meer divers aanbod van zorg en verbetering van de kwaliteit. Dit kan de vraag naar zorg hebben vergroot. Daarnaast ontstaan er betere mogelijkheden om diagnoses te stellen op het terrein van bijkomende problematiek zoals (lichte vormen van) autisme en ADHD.

Wat betekent dit voor het beleid?

In de huidige recessie zijn snel oplopende kosten van voorzieningen zorgwekkend. De conclusie van dit rapport is dat bij de zorg voor verstandelijk gehandicapten niet zozeer prijsstijgingen de oorzaak zijn van kostengroei, maar vooral een toename van het aantal zorgvragers. Het gaat om verstandelijk gehandicapten met relatief hoge IQ's. Maar hun 'lichte handicap' betekent geenszins dat ze

weinig hulp vragen, gezien de gemiddeld hoge kosten die hun zorgbehoefte met zich meebrengt.

Persbericht

SCP-publicatie 2013/16, Lasten onder de loep, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, 2013, ISBN 978 90 377 0662 8, prijs € 22,00.

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet-)boekhandel of te bestellen via de website: www.scp.nl

Voor meer informatie over de inhoud van de publicatie:

SCP: Michiel Ras, tel.: 070 – 340 7932, e-mail: m.ras@scp.nl.

Voor algemene vragen: Irma Schenk, tel. 070-340 5605, e-mail: i.schenk@scp.nl